

Ο ρόλος της ΠΟΠΣΜ και ο αυτοπροσδιορισμός των ντόπιων Μακεδόνων

Πολιτισμός / Λαογραφία-Παράδοση

Γεώργιος Τάτσιος, τ. Πρόεδρος Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Μακεδόνων, Πρόεδρος Συνδέσμου Φίλων Οχυρού Ιστίμπεη

Σε ανακοίνωσή του στην Ιστοσελίδα της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Μακεδόνων, ο Πρόεδρός της και συνεργάτης της Πεμπτουσίας, κ. Γεώργιος Τάτσιος προβαίνει σε ορισμένες καίριες επισημάνσεις αναφορικά με την διαφύλαξη της γνήσιας μακεδονικής παράδοσης και τους κινδύνους παραχάραξής της. Οι επισημάνσεις γίνονται με αφορμή ορισμένα γεγονότα των δύο τελευταίων ετών κατά τα οποία διευρύνθηκε η δράση της ΠΟΠΣΜ. Η Πεμπτουσία στάθηκε αρωγός στις προσπάθειες της ΠΟΠΣΜ από την στιγμή της ιδρύσεώς της με καλύψεις εκδηλώσεων, συνεντεύξεις, άρθρα και φωτορεπορτάζ.

- Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Μακεδόνων έχει ως αποστολή: (α) τη διαφύλαξη της γνήσιας Μακεδονικής Παράδοσης και την καταγραφή της, (β) την παροχή βοήθειας σε συλλόγους/μέλη όπου απαιτείται για την επίτευξη του προαναφερόμενου στόχου.
- Η ΠΟΠΣΜ διαπίστωσε ότι, στην εκδήλωση ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΟΥΔΟΥΝΙΟΥ 2017 που διοργάνωσε μια άτυπη ομάδα φωτογράφων στη Θεσσαλονίκη, θα συμμετείχε ομάδα κωδωνοφόρων από την Έδεσσα αυτοαποκαλούμενοι ως «ΜΕΤΣΚΕΣ». Μετά από σχετική έρευνα (συνεντεύξεις ηλικιωμένων και ερώτημα προς την Ακαδημία Αθηνών) διαπιστώσαμε ότι ΟΥΔΕΠΟΤΕ υπήρξε τέτοιο δρώμενο στην Έδεσσα. Δυστυχώς οι διοργανωτές της εκδήλωσης δέχονται τη συμμετοχή ομάδων κωδωνοφόρων κατόπιν δήλωσής τους ΧΩΡΙΣ να ελέγξουν την αυθεντικότητα του κάθε δρώμενου. Θα μπορούσε λοιπόν ο οποιοσδήποτε να δημιουργήσει μια ομάδα καρναβαλιστών (πχ στρουμφάκια με κουδούνια) και να συμμετέχει κανονικά στην εκδήλωση. Κάτι τέτοιο προσβάλει βάνουσα τα παραδοσιακά δρώμενα κωδωνοφορίας που γνωρίζουν πολύ καλά οι Δραμινοί, καθώς η διατήρηση της Παράδοσης προϋποθέτει ΣΕΒΑΣΜΟ και αίσθημα ευθύνης. Η ΠΟΠΣΜ εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ενημέρωσε τους συλλόγους/μέλη της σχετικά με το θέμα. ΟΥΔΕΠΟΤΕ απαγορεύτηκε η συμμετοχή συλλόγου στην προκείμενη εκδήλωση και ως εκ τούτου ο χαρακτηρισμός του εν λόγω αρθρογράφου ότι πρόκειται για «μεθόδους του καθεστώτος Μεταξά» αποκαλύπτουν την προσπάθειά του να αποπροσανατολίσει το αναγνωστικό κοινό, κάτι που αντίκειται στους βασικούς κανόνες της δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι του Βώλακα, της Καλής Βρύσης και της Νικήσιανης έλαβαν μεν

υπόψιν την ενημέρωση της ΠΟΠΣΜ, αλλά αποφάσισαν να ΜΗΝ συμμετέχουν μετά από ενδοσυλλογικές διεξοδικές συζητήσεις και διαβουλεύσεις. Επιπλέον η πρόταση της ΠΟΠΣΜ σχετικά με τα δρώμενα ήταν να ΜΗΝ φεύγουν από τον

«μαγεία» τους. Η αξία των αντικειμένων ως διαχειριστές διαφυλάξουν.

3. Τον Μάιο του 2016

κυκλοφόρησε το σύγγραμμα με τίτλο «ΕΠΙΤΗΡΟΥΜΕΝΕΣ ΖΩΕΣ» με την υπογραφή της Μαρίκας Ρόμπου-Λεβίθη που αφορά σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε (από τον Σύλλογο «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών) το 2001 κι έπειτα σε ορισμένα ντόπια χωριά του Νομού Σερρών και Δράμας. Αν και η συγγραφέας δηλώνει στο βιογραφικό της απόφοιτη της Βασιλικής Σχολής Χορού του Λονδίνου στο βιβλίο της, που βασίζεται σε διδακτορική διατριβή που πραγματοποίησε στο Τμήμα Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Sussex, πραγματεύεται θέματα γλωσσολογικά, εθνολογικά και ιστορικά, για τα οποία υπεύθυνοι να την κρίνουν είναι ΜΟΝΟΝ επιστήμονες των ανωτέρω πεδίων. Ήδη βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο αυτή η διαδικασία και αναμένονται με ενδιαφέρον οι εξελίξεις. Ωστόσο σε θέματα τοπικών πρακτικών έχουν λόγο και οι ίδιοι οι κάτοικοι αυτών των χωριών. Οι ντόπιοι (ΚΑΙ στους δύο Νομούς) που διάβασαν το βιβλίο εκφράζουν έντονες διαφωνίες σε ότι αφορά την ερμηνεία κάποιων τοπικών πρακτικών και αιωρείται το ερώτημα αν αυτές έγιναν λόγω άγνοιας ή εκ προθέσεως. Η συγγραφέας υποστηρίζει ότι η ελληνοφωνία (στους ντόπιους πληθυσμούς που επισκέφθηκε) οφείλεται σε συντονισμένες πρακτικές του Ελληνικού κράτους, παραγνωρίζοντας συστηματικά τις μαρτυρίες των ντόπιων, οι οποίοι την αποδίδουν ξεκάθαρα στις σφαγές που

πραγματοποίησαν οι Βούλγαροι στην ευρύτερη περιοχή. Χρησιμοποιεί το γεγονός ότι ο Βώλακας βρέθηκε εντός της επιτηρούμενης ζώνης (έτσι εξηγείται ο τίτλος ΕΠΙΤΗΡΟΥΜΕΝΕΣ ΖΩΕΣ) κι ότι η επιτήρηση αφορούσε στους ντόπιους πληθυσμούς. Η αλήθεια είναι ότι η επιτήρηση αφορούσε περισσότερο στους ξένους που επισκεπτόταν την επιτηρούμενη ζώνη κι όχι στους ίδιους τους ντόπιους πληθυσμούς. Το καθεστώς Μεταξά ήθελε να διαφυλάξει από παρείσακτους και επίδοξους δολιοφθορείς την οχύρωση που κόστισε 1,5 προϋπολογισμό Ελληνικού κράτους με στόχο τη δημιουργία αισθήματος ασφάλειας των Ελλήνων από τους Βουλγάρους. Ευτυχώς η παραχάραξη της Ιστορίας δεν μπορεί να βρει ερείσματα στις τοπικές κοινωνίες. Οι ντόπιοι γνωρίζουν ότι οι μπάρες της επιτηρούμενης ζώνης δεν τοποθετήθηκαν για να ελέγξουν αυτούς, αλλά για να περιφρουρήσουν τη σημαντικότερο αμυντικό έργο που πραγματοποιήθηκε ποτέ στη νεώτερη Ελληνική Ιστορία. Η κατασκευή των οχυρών της Γραμμής Μεταξά (21 στο σύνολο) δημιούργησε για πρώτη φορά μετά από αιώνες αίσθημα ασφάλειας στους Μακεδόνες Έλληνες όχι μόνον από την προαιώνια απειλή των Βουλγάρων, αλλά και τις συστηματικές ζωοκλοπές από οργανωμένες συμμορίες. Οι μπάρες ΔΕΝ ξεχώριζαν τους ντόπιους από τους πρόσφυγες. Όλοι ανεξαιρέτως περνούσαν από τον ίδιο έλεγχο. Εντύπωση προκαλεί η αναφορά της συγγραφέως στο Χαρωπό και στο Βαμβακόφυτο Σερρών στις ΕΠΙΤΗΡΟΥΜΕΝΕΣ ΖΩΕΣ, καθώς αυτά τα χωριά ήταν ΕΚΤΟΣ επιτηρούμενης ζώνης. Το εξοργιστικό όμως στην περίπτωση των Σερρών είναι ότι εντός της επιτηρούμενης ζώνης της Γραμμής Μεταξά βρέθηκαν ΜΟΝΟ ΔΥΟ χωριά (Άγκιστρο, Πετρίτσι) να κατοικούνται από ντόπιους, ενώ τα υπόλοιπα 15 χωριά κατοικούνται από πρόσφυγες. Γιατί άραγε η συγγραφέας λέει ότι οι μπάρες τοποθετήθηκαν για τον έλεγχο ΜΟΝΟΝ των ντόπιων; Έχει στοιχεία ότι όταν πλησίαζαν οι πρόσφυγες οι μπάρες άνοιγαν χωρίς έλεγχο; Οι μαρτυρίες την διαψεύδουν.

- Πριν το 1913 που απελευθερώθηκε το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας αρκετοί Μακεδόνες Έλληνες αλλοφώνησαν. Πρόκειται για φυσιολογικές διεργασίες που συνετέλεσαν στη χρήση διαφόρων γλωσσικών ιδιωμάτων στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας. Δυστυχώς όμως από την ίδρυση της βουλγαρικής Εξαρχίας (1870) και μετά, (βουλγαρικές κατοχές 1912-13, 1916-18 και 1941-44) η επιβολή της βουλγαρικής γλώσσας με τη βία ήταν καθημερινό φαινόμενο στη ζωή των ντόπιων. Οι βούλγαροι πραγματοποίησαν εκκαθαρίσεις σε μεγάλο ποσοστό των γηγενών πληθυσμών. Η επιβολή της βουλγαρικής γλώσσας ήταν το μέσο για τον εκβουλγαρισμό των Μακεδόνων Ελλήνων. Οι σημερινοί κάτοικοι του Βώλακα μιλούν για τις καταστάσεις που βίωσαν οι πρόγονοί τους. Βιασμοί γυναικών, εκτελέσεις, βασανιστήρια, απαγωγές, ομηρεία, εξευτελισμοί και άλλες τραγικές καταστάσεις έζησαν από τους βουλγάρους. Το επίσημο Ελληνικό κράτος προσπάθησε να ανατρέψει αυτήν την κατάσταση, χρησιμοποιώντας σε ορισμένες περιπτώσεις ακρότητες (πχ ρετσινόλαδο στη γλώσσα όσων μιλούσαν τα «βουλγαρικά»). Οι Μακεδόνες Έλληνες βίωσαν δύσκολες στιγμές. Κάποιοι από αυτούς κακομεταχειρίστηκαν από τα όργανα αστυνόμευσης του Ελληνικού κράτους. Ποτέ όμως δεν έπαψαν να αισθάνονται Έλληνες. Μια επίσκεψη στο μνημόσυνο του Βωλακιώτη Μακεδονομάχου Άρμεν Κούπτσιου (αρχές Οκτωβρίου) θα σας πείσει. 110 χρόνια μετά την εκτέλεση του ατρόμητου Μακεδονομάχου οι Βωλακιώτισσες μοιρολογούν μπροστά στον αδριάντα του. Η συγκίνηση διαπερνά σαν ρεύμα όλους τους παρευρισκόμενους. Στη θυσία του Άρμεν Κούπτσιου οι Βωλακιώτες βλέπουν τις θυσίες όλων των Ελλήνων που ένιωσαν στο πετσί τους τον Βουλγαρικό ζυγό. Εκείνο που ΔΕΝ αναφέρει εσκεμμένα η συγγραφέας στις ΕΠΙΤΗΡΟΥΜΕΝΕΣ ΖΩΕΣ είναι ότι την ίδια αντιμετώπιση από

το Ελληνικό κράτος είχαν ΟΛΟΙ οι αλλόφωνοι Έλληνες. Η απαγόρευση των τοπικών ιδιωμάτων επί Μεταξά ήταν καθολική. Αφορούσε όχι μόνο στους σλαβόφωνους αλλά ΚΑΙ στους τουρκόφωνους ΚΑΙ στους βλαχόφωνους κτλ. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι η επιλεκτική αναφορά και ανάδειξη των περιορισμών του σλαβόφωνου πληθυσμού είναι χωρίς υπόβαθρο αφού εφαρμόστηκε σε ΟΛΟΥΣ τους αλλόφωνους ανεξαιρέτως.

- Αρθρογράφος σε πρόσφατο άρθρο του στο Δραμινό έντυπο ΧΡΟΝΙΚΑ επικαλείται δικό μου άρθρο στο οποίο καλώ τους πολιτιστικούς συλλόγους να μην ενδίδουν άκριτα στα κελεύσματα «ύποπτων» κύκλων που τους απευθύνουν το κάλεσμα ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΟΥΜΕ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ. Στη Δυτική Μακεδονία αυτή η προτροπή βρίσκει πρόσφορο έδαφος σε κάποιους νεαρούς κυρίως Μακεδόνες Έλληνες που αγνοούν το σλαβόφωνο γλωσσικό ιδίωμα και τελικώς τραγουδούν σκοπιανά προπαγανδιστικά άσματα. Επί πλέον, καθώς δεν υπήρξαν οι τραγικές καταστάσεις που βίωσαν μέχρι το 1944 οι ντόπιοι της Ανατολικής Μακεδονίας από τους βουλγάρους, υπάρχει αδιαφορία εκτός από την άγνοια που επιτρέπει κάποια τέτοια φαινόμενα. Η επίσημη θέση της ΠΟΠΣΜ που εκφράζεται από το καταστατικό της είναι η αποδοχή των ιδιαίτερων γλωσσικών χαρακτηριστικών των Μακεδόνων Ελλήνων. Με άλλα λόγια την ευθύνη για τη χρήση ή όχι κάποιου γλωσσικού ιδιώματος την έχει η κάθε τοπική κοινωνία ξεχωριστά. **Δεν είναι στην αρμοδιότητα της ΠΟΠΣΜ να απαγορεύει, αλλά να σέβεται και να στηρίζει τον αυτοπροσδιορισμό της Παράδοσης από τους ίδιους τους ντόπιους.** Ο προαναφερθείς αρθρογράφος «αποκαλύπτει» ότι υπάρχουν τραγούδια στην ντόπια διάλεκτο στην περιοχή της Δράμας, τα οποία «εθνικοί λόγοι» επιβάλλουν την υπόγεια χρήση τους. Προτρέπει μάλιστα στην άρση των περιορισμών και της συνακόλουθης καχυποψίας σε ότι αφορά τη χρήση

τους. Νομίζω ότι παραπάνω εξήγησα τους λόγους για τους οποίους οι ίδιοι οι ντόπιοι στην Ανατολική Μακεδονία απέβαλαν αυτόν τον τρόπο έκφρασης, καθώς δε θέλουν κανένα κατάλοιπο που να θυμίζει τους σφαγείς τους. Ας υποθέσουμε όμως ότι είναι έτσι όπως τα λέει ο εν λόγω αρθρογράφος. Άραγε πως στοιχειοθετείται η ΚΡΑΤΙΚΗ παρέμβαση στη μη χρήση του ιδιώματος σήμερα (με κυβέρνηση ... ΣΥΡΙΖΑ); ΠΟΙΟΣ εμποδίζει τη χρήση του; Άλλωστε στην Κεντροδυτική Μακεδονία επιτελείται σε ορισμένες περιοχές το αλλόφωνο τραγούδι χωρίς να επιβάλλονται κυρώσεις από το επίσημο Ελληνικό κράτος. Μήπως λοιπόν γίνεται αναφορά άνευ λόγου για να κερδίσει ο αρθρογράφος τη συμπάθεια του αναγνωστικού κοινού με αυτήν την τοποθέτηση; Στην περίπτωση της Ανατολικής Μακεδονίας είναι εφικτό να γίνει αυτό; Γνωρίζοντας ότι κατάγεται από τον Βώλακα τον προτρέπω να μαζέψει κι άλλους Βωλακιώτες που έχουν την ίδια άποψη με την δική του για τη χρήση του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος και να τραγουδήσουν στην πλατεία του Βώλακα στο ιδίωμα (ή στα «βουλγαρικά» όπως τα λένε οι Βωλακιώτες). Θα το κάνει; Η απάντηση είναι κατηγορηματικά ΟΧΙ. Διότι γνωρίζει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων του Βώλακα το απορρίπτουν και μάλιστα υποστηρίζουν σθεναρά αυτήν τη στάση. Όχι επειδή τους το υπέδειξε το Ελληνικό κράτος (ομολογουμένως προσπάθησε), αλλά γιατί τα σπίτια που έκαψαν οι βούλγαροι στον Βώλακα ... ακόμα καπνίζουν!

<http://bit.ly/2uLmQAr>